

فنلینډ هېواد د یخو او ښکلو جهیلونو ټاټوبی

لیکوال: جوهرجبران

کال: ۱۴۰۰هـ . ش

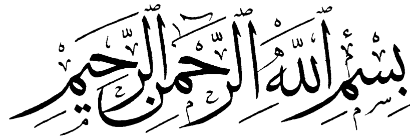
JIBRAN
PRIVATE LIBRARY
جبران شخصي کتابتون

فنلینډ هېواد د یخو او ښکلو جهیلونو ټاټوبی

لیکوال: جوهرجبران

کال: ۱۴۰۰ ل

د کتاب پیژندنه

د کتاب نوم: فنلینډ هېواد د یخو او ښکلو جهیلونو ټاټوبی

لیکوال: استاد جوهرجبران

خپرندوی: جبران شخصي کتابتون

کمپوز: په خپله لیکوال

ډیزاین: په خپله لیکوال

چاپ کال: ۱۴۰۳

د چاپ شمېر: ۱۰۰

د چاپ لړ: ۱۳

د چاپ وار: لومړی

واټساپ او اړیکه: 707604044 93+

ترلاسه کیدو ځای

لغمان: الفت فوتوکاپي مرکز- مهترلام ښار ، حاجي ایوب مارکیټ.

ننګرهار: مسلم کتابپلورنځي- جلال اباد ښار، اسحاق زی مارکیټ لاندې پوړ.

هلمند: لښکرګاه ښار، پوهنې عمومي ریاست د ښوونکو د روزنې او مسلکي پراختیا ټیم.

لړلیک

عنوان **مخ**

سریزه

فنلینډ یو ډېر ښکلی، ارام او منظم هېواد دی چې د اروپا په شمال کې موقعیت لري. دا هېواد د زرګونو جهیلونو، شنو ځنګلونو او واورو پوښلو غرونو له کبله د "زرګونو جهیلونو هېواد" په نوم هم یادېږي. فنلینډ د نړۍ له هغو هېوادونو څخه دی چې خلک یې ډېر ســواد لري، ماشومان یې ډېر خوشاله وي، او د زده‌کړې سیستم یې د نړۍ په کچه یو بېلګه ګڼل کېږي.

د فنلینډ خلک ډېر مهربانه، منظم او د خپل چاپېریال درناوی کوي. دوی د پاکوالي، وخت ساتنې او زده‌کړې ارزښت ښه پېژني. په فنلینډ کې ژمی اوږد او سړېږي، خو د واورو نړۍ د ماشــومانو لپاره ډېرې لوبې او خوندونه لري – د واورې مجســمې جوړول، ســکي وهل، او د سانتا کلاز د کور کتنه د هغوی د ژمي ځانګړې خندا ده.

پېنځه میاشتې اوږده شپه او بیا اوږده روڼ ورځ د فنلینډ د طبیعت عجیبه ځانګړنه ده. کله کله لمر څو ورځې نه خېژي، او کله بیا څو ورځې نه پرېوځي! دا پدیده ماشــومان د حیرانتیا او زده‌کړې ډګر ته بیایي، ځکه هغوی د طبیعت دا رازونه له ښوونکو سره څېړي.

فنلینډ د ســوله‌ییز ژوند، پرمختللې ټکنالوژۍ او پاکې فضــا له امله د نړۍ د خوښ هېوادونو په لومړیو کې شــمېرل کېږي. دلته ښــوونځي داســې دي چې ماشــومان پکې د لوبې له لارې زده‌کړه کوي، او هر ماشـوم ته ځانګړې پاملرنه کېږي. همدا وجه ده چې فنلینډ د ماشـومانو د زده‌کړې لپاره یو جنت بلل کېږي.

پېژندنه

فنلینډ (Finland) د شـمالي اروپا یو ښـکلی، ارام او پرمختللی هیواد دی چې د طبیعت، ټکنالوژۍ او انسـاني ارزښـتونو ترمنځ یو بشـپړ توازن رامنځته کړی دی. دا هیواد د زرگونو جهیلونو، شـنو ځنگلونو او د واورینو ژمو له کبله د ″زر جهیلونو هېواد″ په نوم هم یادېږي. د فنلینډ خلک د خپلو مهربانۍ، صـداقت او لوړې زده‌کړې له امله په نړۍ کې شـهرت لري. د دې هېواد تعلیمي نظام د نړۍ له تر ټولو بر یالیو سـیسـتمونو څخه گڼل کېږي، ځکه زده‌کوونکي د خلاقیت او ازاد فکر له لارې روزي، نه یوازې د حفظ له لارې.

فنلینډ د طبیعي ښـکلا تر څنگ د نوښـت او پرمختگ سـمبول هم دی. له موبایل ټکنالوژۍ (لکه نوکیا) نیولې تر مصـنوعي ځیرکتیا پورې، دا هېواد د نړۍ په علمي او ټکنالوژیکو برخو کې د پام وړ ونډه لري. د فنلینډ ښـارونه لکه هلسـینکي د عصر یتوب، پاکوالي او نظم بېلگې دي. د خلکو ژوند ساده، خو منظم دی، او د چاپېریال ساتنه یې د ملي ارزښت په توگه گڼي. فنلینډ هر هغه څوک هڅوي چې د طبیعت له ښکلا الهام واخلي او د انسان او طبیعت ترمنځ یو روښانه، آرام او سوکاله ژوند جوړ کړي.

۱- انځور: د هلسینکي کاتډرال ودانۍ او د فنلینډ هېواد ملي بیرغ.

1. فنلنډ د شمالي اروپا په سکاندیناوي سیمه کې پروت یو سوکاله او پرمختللی هېواد دی.

2. رسمي نوم یې Finnish Republicدی او پلازمینه یې هلینکي (Helsinki) ده.

3. رسمي ژبې یې فنلینډي او سویډني دي، خو انګلیسي هم په ښوونځیو او سوداګرۍ کې پراخه کارېږي.

4. نفوس یې شاوخوا ۵,۵ میلیونه کسان دي.

5. سیمه یې شاوخوا 338,000 مربع کیلومتره ده، چې له سویډن، روسیې او ناروې سره ګډې پولې لري.

6. د فنلنډ طبیعت له پراخو ځنګلونو، زرګونه جهیلونو او اوږدو سمندري ساحلونو څخه جوړ شوی دی.

7. په شمالي فنلنډ کې لاپونیا سیمه ده چې د «شمالي څراغونو» ((Northern Lightsلپاره مشهوره ده.

8. اقلیم یې د ژمي په موسم کې سړه او واورې لرونکې، او د دوبي په موسم کې معتدله ده.

9. فنلنډ د نړۍ په پرمختللو هېوادونو کې شمېرل کېږي، د ژوند معیار، تعلیم او ټولنیز خدمات یې لوړ دي.

10. د فنلنډ حکومت پارلماني جمهوریت دی، او د ټولنیز عدالت، مساوات او د انسان د حقوقو احترام پکې پراخ دی.

د فنلينډ د يخو او ښکلو جهيلونو هيواد

فنليډ د نړۍ له هغو هېوادونو څخه دی چې د جهيلونو ډېربښـــت پکې حيرانوونکی دی، څکه دلته شاوخوا ۱۸۷،۰۰۰ جهيلونه شته. دا جهيلونه د دې هېواد طبيعت ته ځانګړې ښکلا او سوکالي ورکړې ده. تر ټولو مشهور يې سايما (Saimaa) جهيل دی چې د فنلينډ تر ټولو لوی جهيل ګڼل کېږي او په زرګونو کوچني ټاپوګان لري.

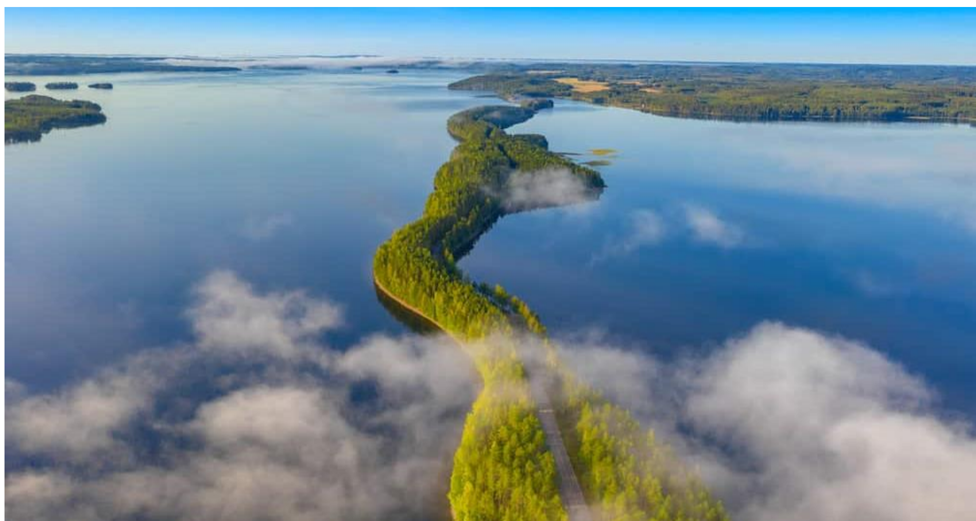

۲-انځور: سايما (Saimaa).

پيه‌یانني (Päijänne) دوهم لوی جهيل دی چې د پلازمېنې هلسينکي لپاره د څښاک اوبو مهمه سرچينه ده. ايناري (Inari)جهيل د شمالي فنلينډ په يخو سيمو کې پروت دی او د سپيني شپې ښکلا پکې ډېره زړه راښکونکې ده. کيته‌لې (Kallavesi) او نايسي‌يرو (Näsijärvi) جهيلونه د اوړي په موسم کې د کب نيولو او کښتی چلولو لپاره ډېر خوښ ځايونه دي. د دغو جهيلونو اوبه ډېرې صافې او پاکې دي، او د ځنګلونو شنه لمنې يې د ښکلا تاج ګرځېدلې ده.

ډېری فنلينډيان د جهيلونو پر غاړه د استوګنې کوچني کورونه جوړوي ترڅو له طبيعي سکون

۳- انځور: پيه‌یانني (Päijänne)

څخه خوند واخلي. د فنلينډ د جهيلونو يخ په ژمي کې دومره کلک وي چې خلک پرې موټر چلاتلای شي. په رښتيا هم، د فنلينډ جهيلونه د دې هېواد د زړه څپې او د طبيعت ښکلی انځور دي.

۴- انځور: کيته‌لی (Kallavesi)

جغرافیه

فنلنډ د شـمالي اروپا یوه پراخه سـیمه ده، چې د سـویډن، روسـیې او ناورې سره ګډې پولې لري. شاوخوا ۷۰ ٪ یې د ځنګلونو پوښښ دی، او شااوخوا ۱۸۷٬۸۸۸ جهیلونه لري.

بیلګه: په شمالي فنلنډ کې، د لاپونیا سیمه ده چې د «شمالي څراغونو» (Northern Lights) لپاره پېژندل شوې؛ دا د طبیعت د ښکلا او سیاحتي ارزښت ښه مثال دی.

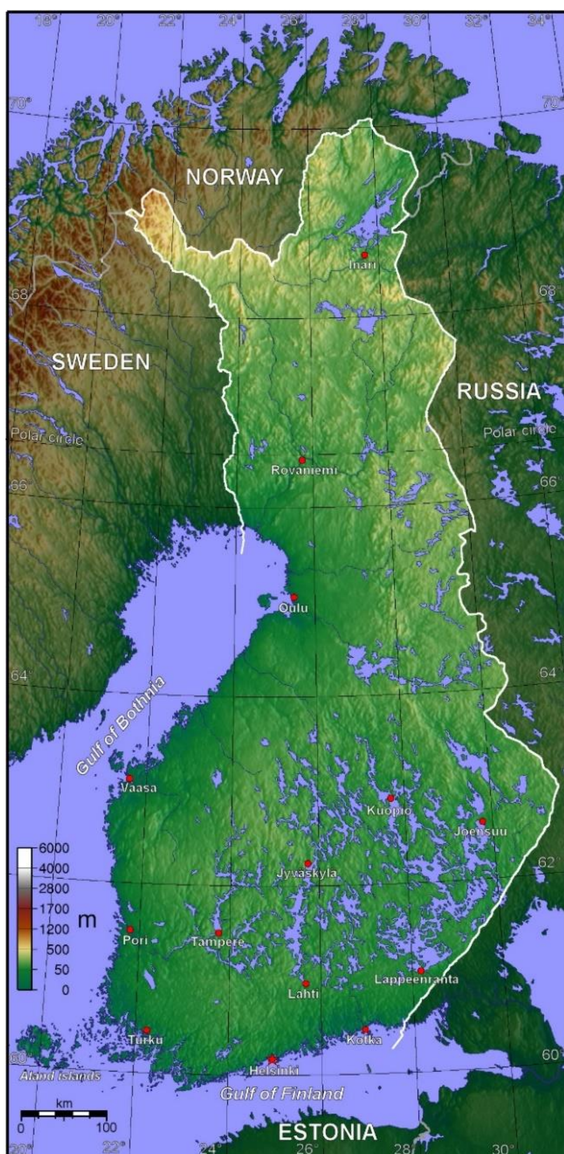
۵-انځور: د لاپونیا سیمه ده چې د «شمالي څراغونو» (Northern Lights) لپاره پېژندل شوې

فنلنډ د شـــمالي اروپا په ســـکاندیناوي ســـیمه کې پروت هېواد دی، چې له شـــمال څخه له ناروې، له ختیځه روسیې، او له لویدیځه له سویډن سره ګډې پولې لري. د سویل له خوا یې د بالتیک سمندر سره اوږده ساحل لري.

د فنلنډ ټولیزه ســـیمه شـــاوخوا 338,000 مربع کیلومتره ده، چې له دې شـــمېرې زیاتره یې ځنګلونه نیولي دي. په حقیقت کې د فنلنډ شاوخوا 70٪ ځمکه ځنګلونو پوښلې ده.

د فنلنډ طبیعت ځانګړی دی: شاوخوا ۱۸۷٬۸۸۸ جهیلونه او ګڼ شمیر کوچني او لوی رودونه لري، چې د نړۍ د جهیلونو تر ټولو لوی شبکه جوړوي.

د فنلنډ شــمالي برخه د لاپونیا په نوم پېژندل کېږي، چې د «شــمالي څراغونو» (Northern Lights)لپاره مشهوره ده. دا سیمه د سړې هوا او اوږدو ژمي له امله د قطبي طبیعت ښه مثال وړاندې کوي.

٦-انځور: فلینډ هیواد نقشه

په فنلنډ کې ځنګلونه نه یوازې د طبیعي ښــکلا لپاره مهم دي، بلکې د اقتصــادي منابعو لکه لرګیو او چاپي موادو لپاره هم ارزښت لري.

د فنلنډ د اقلیم ډول عمومي توګه سړه او معتدله دی. ژمي ډېرې ســړې او اوږدې وي، او دوبی په معتدله هوا سره تودېږي.

د فنلنډ د طبیعي منظرې یوه ځانګړتیا د جهیلونو او ځنګلونو ګډه منظره ده، چې د سیاحت، کب نیونې او سپورت لپاره غوره ځایونه برابروي.

د فنلنډ د جهیلونو له ډلې مشــهوره جهیلونه لکه Saimaa او Inari دي، چې د هیواد د طبیعي شــتمنیو مهمې برخې دي.

د ســمندر ســاحل په جنوب کې د هلینکي، تورکو او اوولو ښــارونو سره نږدې پروت دی، چې د اقتصــاد او سوداګرۍ لپاره ستر اهمیت لري.

فنلنډ د طبیعي شتمنیو د ساتنې لپاره ځانګړي قوانین لري او د چاپیریال ساتنه یې د حکومت لومړیتوبونو کې ده

بیلګه: د لاپونیا سـیمه د شـمالي څراغونو لپاره ځانګړې شـهرت لري، او هر کال زرګونه سـیلانیان د دې ننداریې لیدلو لپاره فنلنډ ته راځي، چې د طبیعت او فرهنګي تجربه دواړه ورکوي.

1. فنلنډ د شمالي اروپا په سویل او شمالي قطبي سیمه کې پروت دی.
2. د دې هیواد هوا عمومي توګه سړه او معتدله ده.
3. په ژمي کې د فنلنډ تودوخه ډېره ټیټه وي او واوره اکثره ځایونه پوښلي وي.
4. د شمالي فنلنډ په لاپونیا سیمه کې ژمي ډېر اوږده او سړه وي، او د ورځې رڼا لږه وي.
5. په دوبي کې د فنلنډ هوا معتدله او لږه سړه ده، د سیاحت لپاره مناسبه ده.
6. د فنلنډ د هوا یوه ځانګړتیا د قطبي څراغونو ((Northern Lightsښکاره کېدل په شمالي سیمو کې دي.
7. د دوبي په موسم کې ځنګلونه او جهیلونه د ګرمو او معتدلو ورځو له امله ښه فعالېږي.
8. د فنلنډ باران په ټول کال کې تقسیم شوی، خو په دوبي کې لږ لږ باران ریزش کوي.
9. د ژمي اوږدوالی او یخنی د طبیعي چاپېریال او د خلکو د ژوند طرز اغېز کوي.
10. فنلنډیان د هوا د سړو شرایطو سره عادت شوي او په ژمي کې سپورتونه لکه سکیینګ، سکي سکیټینګ او آیس هاکي کوي.

تاریخ

فنلنډ تاريخ له درې مرحلو جوړ شــوی دی: لومړی د ســو يډنې واک، بیا د روســـيې واک (۱۸۰۹–۱۹۱۷)، او بیا د خپلواکۍ دورې څخه تر نن ورځې پورې.

بیلګه: په ۱۹۱۷ کال د ډســـمبر په ٦مه نېټه فنلنډ خپلواکي اعلان کړه، چې د روســـيې له امپراتورۍ څخه د جلا کېدو یوه مهمه لنډه شوه.

1. د فنلنډ لومړني خلک د لرغوني دورې راهیســې د دې ســیمې په ځنګلونو او جهیلونو کې ژوند کاوه.

2. په ۱۲مه پېړۍ کې فنلنډ د سویډن له واک لاندې راغی او د سویډن برخه شوه.

3. د ۱۸۰۹ کال په فبرورۍ کې فنلنډ د روســـيې امپراتورۍ برخه شـــوه او د فینلینډي دوکۍ (Grand Duchy of Finland) په نوم یادیږي.

4. په ۱۸۱۲ کال کې پلازمینه د هلسینکي ښار ته انتقال شوه.

5. د ۱۹مې پېړۍ په نیمايي کې فنلنډ د خپلواکۍ لپاره لومړني سیاسي غورونه پیل کړل.

6. د ۱۹۱۷ کال د ډسمبر په ٦مه نېټه فنلنډ خپلواکي اعلان کړه او له روسیې جلا شو.

7. په ۱۹۱۸ کال کې د فنلنډ کورنۍ جګړه وشـــوه، چې د ســـوســـیالیســـتانو او د حکومت د ځواکونو ترمنځ وه.

8. په ۱۹۳۹–۱۹۴۰ کال کې د فنلنډ–شوروي جګړه (Winter War) ترسره شوه، چې فنلنډ د خپلواکۍ او سرحدونو د ساتنې لپاره جګړه وکړه.

9. د ۱۹۴۴ کال وروسته فنلنډ د سړې جګړې په دوران کې د خپل بیطرف موقف وساته او د ناټو غړی نه شو.

10. په ۱۹۹۵ کال کې فنلنډ د اروپا اتحادیې (EU) غړیتوب ترلاســـه کړ او له هغه وخت راهیسې د اقتصادي، کلتوري او سیاسي پرمختګ په لاره روان دی.

1. کارل گوســتاف ایمیل مانرهایم (Carl Gustaf Emil Mannerheim) د فنلنډ د ملي قهرمان په توګه پېژندل کېږي او د فنلنډ د پوځ مشرـاو د جمهور رئیس په توګه خدمت کړی دی.

۷-انځور کارل ګوستاف ایمیل مانرهایم ((Carl Gustaf Emil Mannerheimد فنلنډ د ملي قهرمان

2. مانرهایم د ۱۹۱۸ کال د کورنۍ جګړې پر مهال د حکومت د ځواکونو مشري کوله.

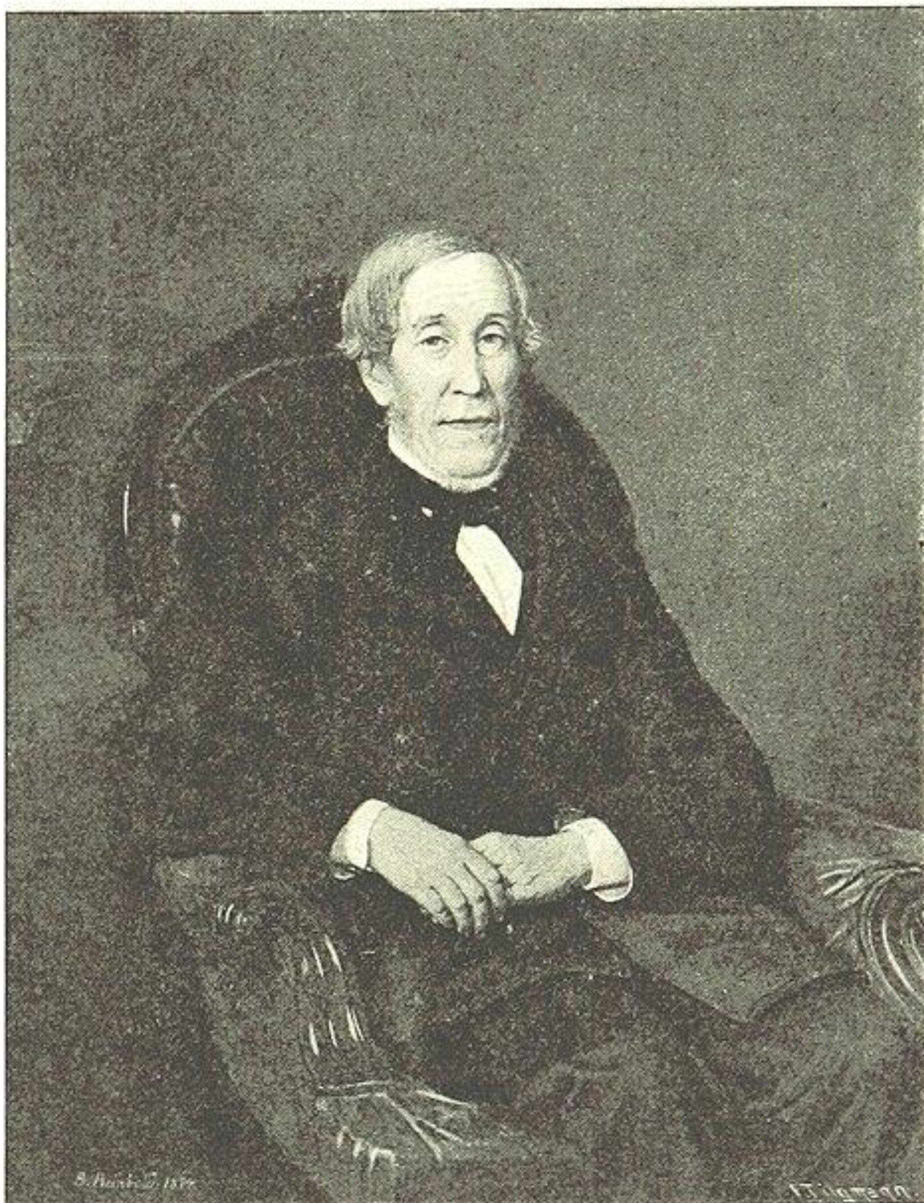
3. مارتي اوســالین (Martti Ahtisaari) د فنلنډ پخوانی جمهور رئیس او د نړیوال ســولې لپاره نوبل جایزې ترلاسه کوونکی دی.

4. اوسالین د نړۍ په بېلابېلو شخړو کې د منځګړي په توګه مهم رول لوبولی دی.

۸-انځور : مارتي اوسالین (Martti Ahtisaari)

5. یوهان سِملو (Johan Vilhelm Snellman) د ۱۹مې پېړۍ مشهور سیاستوال او مفکر و، چې د فنلنډ د ملي هویت جوړښت کې یې مهم رول درلود.

۹-انځور : یوهان سملو (Johan Vilhelm Snellman)

6. تیو هیلری (Tarja Halonen) د فنلنډ لومړنۍ ښځینه جمهور رئیس ده، چې د بشري حقونو او ټولنیزو اصلاحاتو لپاره مشهوریږي.

۱۰-انځور : تیو هیلری (Tarja Halonen) د فنلنډ لومړنۍ ښځینه جمهور رئیس ده

7. کارل فون لین (Carl von Linné) د فنلنډ د ساینس په تاریخ کې اغېزمن طبیعت پېژندونکی او د نباتاتو د طبقه بندۍ بنسټګر و.

8. یوهان ریپیک (Juho Kusti Paasikivi) د فنلنډ جمهور رئیس و، چې د سړې جګړې په دوران کې یې د فنلنډ د بیطرفۍ سیاست رهبري کاوه.

۱۱-انځور : یوهان ریپیک (Juho Kusti Paasikivi)

9. کایسا کیوکسی (Kaisa Kuusisto) د فنلنډ د ښځو د حقونو مبارزه کوله او په تعلیم او ټولنیزو اصلاحاتو کې مهمه ونډه درلوده.

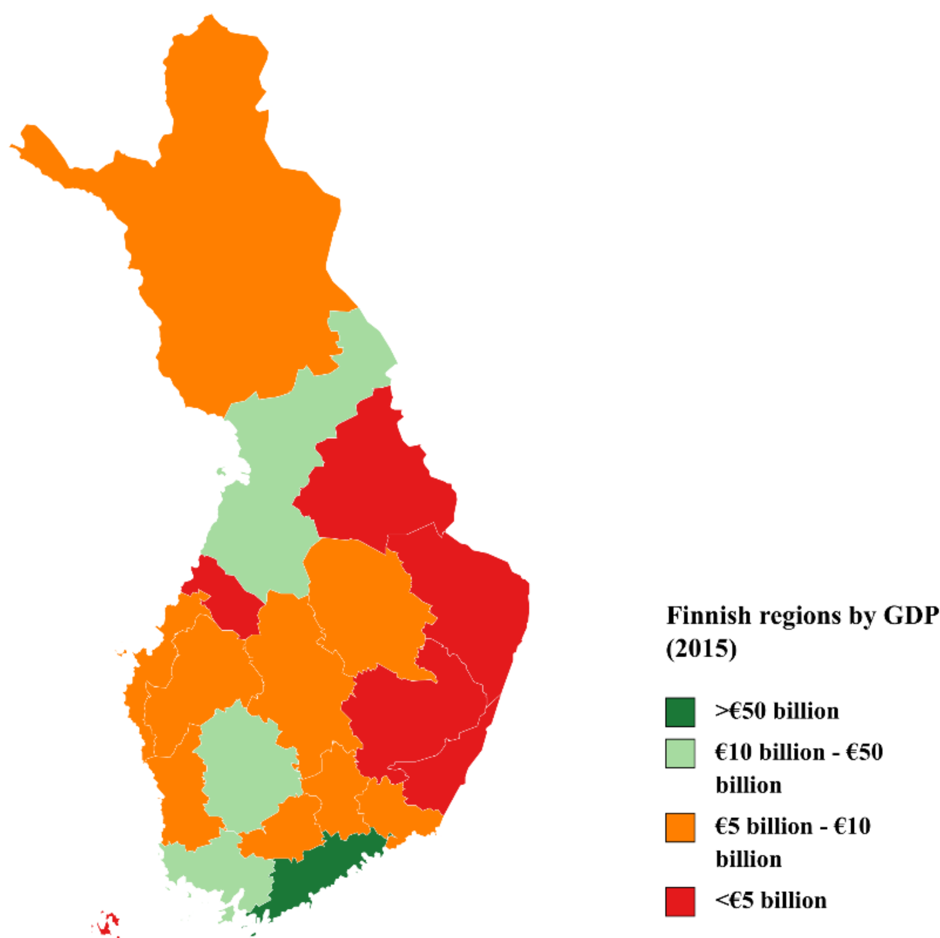
10. دې شخصیتونو د فنلنډ د خپلواکۍ، سیا ست، ټولنې، او نړیوالو اړیکو په پرمختګ کې ژور اغېز لرلی دی.

اقتصاد

فنلنډ اقتصاد د آزاد بازار بنسټونه لري، خو حکومت هم په ځینو برخو کې پراخ رول لري. د خدمتونو سکتور تر ټولو لویه برخه نیولې ده.

بیلګه: د لرګیو صنعت او د چاپ او کاغذ تولید په ۱۹ پېړۍ کې د فنلنډ د صادراتو مهمه برخه وه؛ د بېلګې په توګه: «د ۱۸۷۰مو کلونو راهیسې څرمنې کاغذي محصولاتو صادرات زیاتې شوې»

1. فنلنډ يو پرمختللی او صنعتي هېواد دی، چې اقتصاد يې د خدمتونو، صنعت او ټکنالوژۍ پر بنسټ ولاړ دی.

۱۲-انځور : په ۲۰۱۵ م کال کی د فلینډ هیواد اقتصادي پرمختګ راښيي.

2. د هېواد د GDP لويه برخه د خدمتونو سکتور جوړوي، لکه تعليم، روغتيا، او ټکنالوژيکي خدمات.

3. د فنلنډ مهم صادرات د برقي وسايلو، موبايلونو، لرګيو او کاغذ محصولات دي.

4. د لرګيو او چاپ صنعت د فنلنډ اقتصاد کې اوږدمهاله اهميت لري.

5. فنلنډیان د ټکنالوژۍ او نوښــت په برخه کې نړیوال شــهرت لري، د مثال په توګه، د نوکیا (Nokia) شرکت د موبایل ټکنالوژۍ په نړۍ کې مهم رول لوبولی دی.

6. حکومت په اقتصــاد کې مســتقیمه ونډه لري، د ټولنیزو خدماتو او د چاپېریال ســاتنې لپاره بودیجه برابروي.

7. فنلنډ د اروپا اتحادیې غړی دی او د یورو (€) پیسو واحد کاروي.

8. د فنلنډ اقتصــاد د نړیوالو ســوداګریزو اړیکو له لارې پراخ شــوی او د وارداتو او صــادراتو توازن لري.

9. نفوس ته د ژوند کیفیت لوړ دی، او د اقتصادي پرمختګ په پایله کې ټولنیز خدمات پراخ شوي دي.

10. فنلنډ په نړیوالو رپوټونو کې د اقتصــــاد، نوښــــت، او د ژوند معیار له مخې د مخکښــــو هېوادونو په ډله کې شمېرل کېږي.

2. د فنلنډ تر ټولو مهم صادراتي محصولات برقي و سایل او موبایلونه دي، چې نړیوال بازار کې مشهور دي.

3. د لرګیو او د لرګیو محصولات د فنلنډ د صادراتو یوه مهمه برخه ده.

۱۳-انځور : د لرګیو او د لرګیو محصولات د فنلنډ د صادراتو یوه مهمه برخه ده.

4. فنلنډ د نړۍ له مخکښو کاغذ او چاپي موادو تولیدونکو هېوادونو څخه دی.
5. د ماشینونو او صنعتي وسایلو صادرات د فنلنډ اقتصاد پیاوړی ساتي.
6. فنلنډ د فلزاتو، په ځانګړې توګه د اوسپنې او فولادو ځینې محصولات هم صادر کوي.
7. د کب نیونې محصولات لکه سالمون او نور سمندري خواړه د فنلنډ صادراتو کې شامل دي.

۱۴-انځور : کب نیونی محصولات لکه سالمون راښیی.

8. فنلنډ د ټکنالوژۍ په برخه کې د سافټویر او برقي تجهیزاتو صادرات زیات کړي دي.
9. د فنلنډ صادرات اکثراً د اروپایي اتحادیې هېوادونو، روسیې او آسیا ته ځي.
10. د صادراتو وده د فنلنډ اقتصاد قوي کوي او د نفوس د ژوند کیفیت لوړوي

فرهنګ

فنلنډیان د مساوات، صداقت، او طبیعت سره مینه لري. د دوی فرهنګ د سویډن او روسیې له اغېزو سره ګډ شوی دی، خو خپل ځانګړې ځانګړتیاوې هم لري.

بیلګه: د «هر سړي حق» (Everyman's rights) مفکوره په فنلنډ کې شتون لري، چې خلکو ته اجازه ورکوي تر ځنګلونو، جهیلونو او طبیعي سیمو په وړیا ډول لاسرسی ولري دا د طبیعت سره د اړیکې یو ښکلی مثال دی.

1. فنلنډیان د مساوات، صداقت، او طبیعت سره مینه لري.

۱۴-انځور : د زده کړې یو ټولګی راښیي.

2. د فنلنډ ملي ادب تر ټولو مشهور اثر د Kalevala حماسي شعر دی، چې د هېواد ملي هویت ښیي.

3. فنلنډیان په موسیقي، هنر، او ډیزاین کې نړیوال شهرت لري.

4. د فنلنډ دودیز خواړه لکه لاسي ډوډی، کب، او ځنګلي مېوې خورا مشهور دي.

5. سـپورټونه لکه سـکیینګ، آیس هاکي، او د ځهیلونو سـپړنه د فنلنډ د خلکو له خوښـو فعالیتونو څخه دي.
6. د فنلنډ «هر سـړي حق» (Everyman's rights) خلکو ته اجازه ورکوي چې په ځنګلونو او ځهیلونو کې وړیا ګرځېدل وکړي.
7. فنلنډیان د ټکنالوژۍ او تعلیم سره ځانګړې علاقه لري او د نړۍ په ښوونځیو او پوهنتونونو کې معیارونه لوړ دي.
8. د فنلنډ فرهنګ د سویډن او روسیې له اغېزو سره ګډ شوی، خو خپل ځانګړي دودونه هم لري.
9. د فنلنډ جشنونه لکه د ژمي د سولر د جشن (Juhannus) د خلکو د یووالي او طبیعت سره د اړیکې نښه ده.

۱۵-انځور : د د سولر د جشن (Juhannus)راښیي.

10. فنلنډیان د کتاب لوستلو او مطالعې مینه وال دي، او کتابونه په ټولنه کې لوړ ارزښت لري.

1. Juhannus (Midsummer Festival) – د دوبې د لمریز انقلاب جشـــن دی، چې د طبیعت، رڼا او دوبي د راتګ نمانځنه کوي.
2. Vappu (May Day Celebration) – د کـارګرانو ورځ او د پوهنتونونو محصـــلینو د خوشحالۍ جشن، چې په ټولنه کې پراخ لمانځل کېږي.
3. قهوه څښل (Coffee Culture) فنلنډیان د نړۍ په سر کې د قهوې زیات مصرف لري، او د قهوې وقفې ورځني ژوند برخه ده.

۱۶-انځور : قهوه څښل راښیي.

4. – Sauna Cultureســـونا د فنلنډ ملي دود دی، د پاکوالي، ارامۍ او ټولنيزو اړيکو لپاره مهمه ده.

5. – Everyman's Rights (Jokamiehenoikeudet)هر کس حق لري چې ځنګلونو، جهيلونو او طبيعي سيمو ته لاسرسی ولري او د طبيعت څخه خوند واخلي.

6. – Yule / Joulu (Christmas Traditions)د کرسمس دوديز جشنونه، د کورنۍ سره د وخت تېرول او د سوزيدونکو څراغونو نمانځنه.

7. – Viking-inspired Folklore Festivalsد لرغوني فنلنډي افسانو، موسيقۍ او دوديزو لوبو ننداري.

8. – Lucia Day (December 13)د سپينې رڼا د جشن دود، چې د ژمي په اوږدو کې د رڼا نمانځنه کوي.

9. – Ice Swimming & Winter Swimmingد ژمي په ســـړو او واورين جهيلونو کې د لامبو دود، چې د روغتيا او زړورتيا نښه ګڼل کېږي.

10. – Handicrafts & Design Traditionsد لرګيو، ټوکر او نورو دوديزو هنرونو توليد او کارول د فرهنګي ميراث برخه ده.

د فنلینډ تاریخي ځایونه

فنلینډ د زړې تاریخچې، کلاګانو او کلتوري ودانیو له پلوه ډېر بډای هېواد دی.

سویومنلینا (Suomenlinn) : یوه سمندري کلا ده چې د ۱۸ پېړۍ په منځ کې جوړه شوې او اوس د یونیسکو نړیوال میراث برخه ده.

۱۸ – انځور: سویومنلینا (Suomenlinn) کلا

۲. ترکو کلا (Turku Castle): د فنلینډ تر ټولو پخوانۍ کلا ده چې د منځنیو پېړیو د شاهي ژوند ښکلې یاد ساتي.

۱۹ انځور: ترکو کلا (Turku Castle)

۳. اولافســبورگ (Olavinlinna): یوه پیاوړې ډبرینه کلا ده چې د ســیالۍ او دفاع لپاره په ۱۴۷۵ کال کې جوړه شوه.

۲۰ انځور :اولافسبورگ (Olavinlinna):

۴. ترکو کاتډرال (Turku Cathedral): د فنلینډ تر ټولو لرغونی کلیســـا ده چې د مذهبي تاریخ مهم مرکز ګڼل کیږي.

۲۱ –انځور: ترکو کاتډرال (Turku Cathedral)

۵. هلســـینکي پخوانی ښـــار (Old Helsinki): د ۱۹ پېړۍ ښـــکلي ودانۍ، زاړه بازارونه او موزیمونه لري.

۲۱ –انځور: هلسینکي پخوانی ښار (Old Helsinki)

۶. راوما زوړ ښـــار (Old Raum): د لرګیو کورونو یو تاریخي ښـــار دی چې د یونیســـکو د میراث په نوملړ کې شامل دی.

۲۲ –انځور: راوما زوړ ښار (Old Raum)

۷. پوروو زوړ ښــار (Old Porvoo): د رنګینو کورونو، تنګو ســړکونو او زاړه پلونو له امله د سیلانیانو زړه راښکوي.

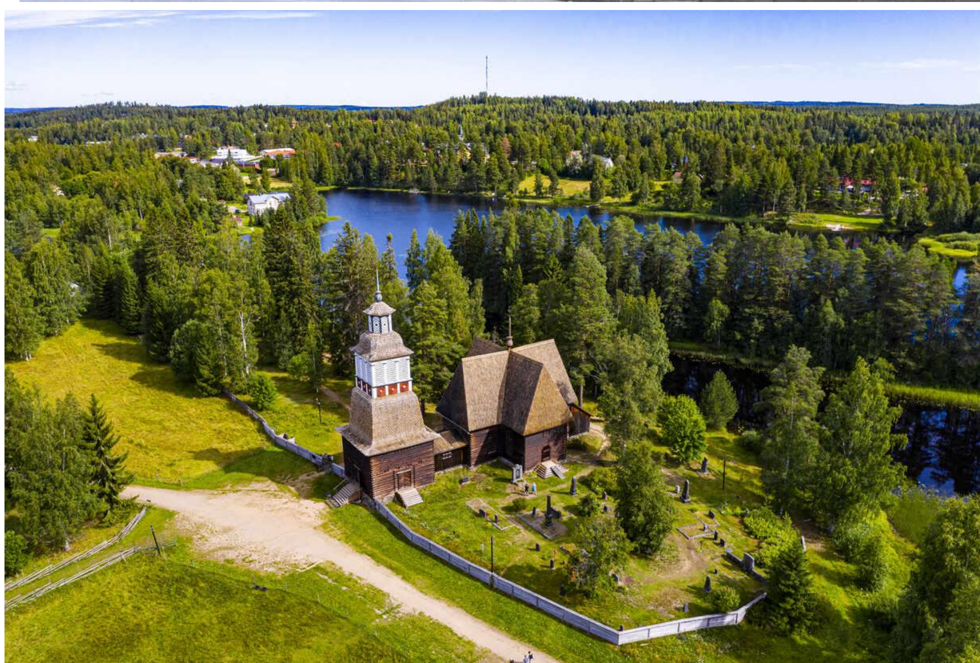

۲۳ – انځور: پوروو زوړ ښار (Old Porvoo)

۸. پیتساري کلیسا (Petäjävesi Church): د ۱۷ پېړۍ د لرگیو له جوړو یو تاریخي کلیسا ده چې د فنلینډ دودیز معمارۍ نښه ده.

۲۵ – انځور: پیتساري کلیسا (Petäjävesi Church)

۹. سیناټي چوک (Senate Square): د هلسینکي زړه دی چې د حکومت ودانۍ او د لویو مجسمو کوربه دی.

۲٦ – انځور: سیناټي چوک (Senate Square)

۱۰. تانپیرې صنعتي موزیم (Tampere Industrial Museum): د فنلینډ د صنعتي انقلاب تاریخ ښـيي او د پرمختګ نښـه ګڼل کېږي. دا لس ځایونه د فنلینډ د تاریخ، کلتور او هنري ښکلا ژوندي نښې دي.

۲۷ – انځور: تانپیرې صنعتي موزیم (Tampere Industrial Museum)

د فنلنډ د همکارۍ او پرمختګ کیسه د نوي تاریخ په هنداره کې

کله چې د ۲۰۰۱ کال وروسته د افغانستان د جګړې او بیارغونې نوې دوره پیل شوه، فنلنډ د نړۍ له هغو هیوادونو څخه و چې له لرې یخ شمال څخه یې د سولې تود احساس د افغانستان غرونو ته راوړ. د دوی موخه نه جګړه وه، نه قدرت، بلکې ثبات، امنیت او د افغان ولس ملاتړ.
فنلنډي ځواکونه د ناټو د نړیوال امنیتي مرستندوی ځواک (ISAF) برخه شول او د افغانستان په شمالي ولایتونو، په ځانګړي ډول مزارشریف، بغلان، کندز او سمنګان کې یې د آلمان د ځواکونو تر قوماندې لاندې کار کاوه. دوی د جګړې پر ځای د بیارغونې او انسان دوستۍ لارې غوره کړې. د سړکونو د امنیت ساتنه، د ښوونځیو او روغتونونو د جوړولو ملاتړ، او د افغان سرتېرو روزنه د دوی دنده وه.
د فنلنډ پوځیان له جګړې لرې، خو له خلکو نږدې وو. هغوی به د کلیو خلکو سره د پاکو اوبو د چینو جوړولو، د ښوونځیو د بیا رغونې، او د ماشومانو د واکسین پروګرامونو کې مرسته کوله. فنلنډي ډاکټران او انجینران د خپلو پوځیانو تر څنګ د بشري مرستو په لومړۍ کرښه ولاړ وو.
دوی د افغان پولیسو او ملي اردو روزنه وکړه، د ماینونو پاکولو پروژو ته یې تخنیکي مرسته ورکړه، او د ښځو د زده‌کړې او د بشري حقونو ملاتړ یې وکړ. د دوی شعار دا و:
"سوله د ټوپک له درز نه نه، بلکې د ښوونې، باور او همکارۍ له لارې راځي."
د فنلنډ لپاره دا کیسه یوازې یوه بهرنۍ ماموریت نه و، بلکې د بشري ارزښتونو د ازموینې یو تاریخي فصل و. د دوی پوځیانو زده کړل چې سوله یوازې له وسلې نه ساتل کېږي، بلکې له زړونو جوړېږي. دا تجربه د فنلنډ د پوځ او ملت لپاره دومره مهمه وه چې اوس هم یې په خپلو پوځي اکاډمیو کې د "افغانستان درس" د سولې د ماموریت یوه بیلګه ګڼي.
فنلنډي ځواکونه په افغانستان کې د جګړې ډګر ته د سولې روح راوړ. دوی جګړه ونه کړه، خو د جګړې قربانیانو ته یې امید ورکړ. د دوی لاسته راوړنه دا وه چې افغانانو ته یې وښودله: کوچنی ملت هم د انسانیت په لار کې ستر رول لوبولی شي.

پایله

فنلنډ یو سـوکاله او پرمختللی هېواد دی، چې جغرافیایي ځانګړتیاوې، تاریخي تحولونه، اقتصادي بنسټونه او فرهنګي ارزښتونه یې ټول یوځای د دې هېواد پېژندنې بنسټ جوړوي. د بشرـد ژوند کیفیت، طبیعي شـتمنی، تعلیم او ټولنیزې مسـاوات د فنلنډ د پرمختګ کلیدونه دي.

1. فنلنډ د خپلو طبیعي ښـکلاګانو لکه جهیلونو، ځنګلونو او شـمالي څراغونو (Northern Lights)له امله د سیلانیانو لپاره مشهور دی.

2. د سـیلانیانو لپاره د اقامتي چارې په هوټلونو، کورونو او د طبیعت په منځ کې د کیمپینګ ځایونو کې برابریږي.

3. پلازمینه هلسینکي کې نړیوال هوټلونه او ریزورټونه د سیلانیانو د راحت لپاره شتون لري.

4. د لاپونیا سـیمه په ځانګړي ډول د شـمالي څراغونو لیدلو لپاره سـیلانیانو ته ځانګړي بسـته بندي شوي ټورونه وړاندې کوي.

5. د ژمي په موســم کې د ســکیینګ، آیس هاکي، او د واورې لوبو لپاره ځانګړي ځایونه چمتو شوي دي.

6. د جهیلونو شاوخوا ریزورټونه د کب نیونې، کښتۍ چلولو او آرامۍ لپاره مناسب دي.

7. سیلانیان کولای شي د فنلنډ دودیز خوراکونه په رستورانتونو کې تجربه کړي، لکه سالمون او لاسي ډوډۍ.

8. د ســونا تجربه په هوټلونو او ریزورټونو کې د ســیلانیانو لپاره یوه ځانګړې فرهنګي تجربه ده.

9. د ټولنیز او چاپیر یالي اصــولو له مخې، په ځنګلونو او جهیلونو کې ا قامتي ځایو نه د چاپیریال ساتنې سره سم جوړ شوي دي.

10. سـیلانیان د فنلنډ د کلتور، طبیعت او رواجونو په اړه معلومات ترلاسـه کوي، چې د سـفر تجربه یې لا غني کوي.

ماخذونه

Britannica. (n.d.). Finland: Geography, history, maps & facts. Retrieved fromhttps://www.britannica.com/place/Finland ([britannica.com][6])

Britannica. (n.d.). Economy, trade, technology: Finland. Retrieved from https://www.britannica.com/place/Finland/Economy ([britannica.com][3])

InfoFinland. (2024). Key facts about Finland. Retrieved from https://www.infofinland.fi/en/information-about-finland/key-facts-about-finland ([Info Finland][1])

Oxford Research Encyclopedias. (2019). Modern Finnish economic history. Retrieved from https://oxfordre.com/economics/display/10.1093/acrefore/9780190625979.001.0001/acrefore-9780190625979-e-678 ([Oxford Research Encyclopedias][7])

Wikipedia contributors. (n.d.). Culture of Finland. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Culture_of_Finland ([Wikipedia][5])

https://www.infofinland.fi/en/information-about-finland/key-facts-about-finland?utm_source=chatgpt.com "Key facts about Finland - InfoFinland"

https://finland.fi/life-society/main-outlines-of-finnish-history/?utm_source=chatgpt.com "Main outlines of Finnish history - thisisFINLAND"

https://www.britannica.com/place/Finland/Economy?utm_source=chatgpt.com "Finland - Economy, Trade, Technology | Britannica"

https://eh.net/encyclopedia/an-economic-history-of-finland/?utm_source=chatgpt.com "An Economic History of Finland - EH.net"

https://en.wikipedia.org/wiki/Culture_of_Finland?utm_source=chatgpt.com "Culture of Finland - Wikipedia"

https://www.britannica.com/place/Finland?utm_source=chatgpt.com "Finland | Geography, History, Maps, & Facts | Britannica"

https://oxfordre.com/economics/display/10.1093/acrefore/9780190625979.001.0001/acrefore-9780190625979-e-678?d=%2F10.1093%2Facrefore%2F9780190625979.001.0001%2Facrefore-9780190625979-e-678&p=emailAKUxrziBi7GaM&utm_source=chatgpt.com "Modern